

Impact digitaliserende samenleving wordt onderschat door nieuwe kabinet

Eindelijk is er dan een regeerakkoord. Natuurlijk zijn werkgelegenheid, inkomen, zorg, onderwijs, veiligheid, de woningmarkt en vreemdelingenbeleid allemaal belangrijke onderwerpen. Maar wat zit er in het vat voor diegenen die bezig zijn hun organisatie naar de nieuwe digitale economische realiteit te loodsen, de CIO's? Hoe verhoudt het nieuwe regeerakkoord zich tot het vorige? En in hoeverre is ons wensenlijstje, dat we samen met VNO-NCW vóór de verkiezingen opstelden, gehonoreerd?

Door **Ronald Verbeek**, directeur CIO Platform Nederland

LEIDEN - Als je het huidige regeerakkoord tekstueel vergelijkt met het vorige, dan is er sprake van een duidelijke verbetering. Actuele termen die in de digitaliserende samenleving veelvuldig worden gebruikt, duiken nu veel vaker op dan bij Rutte II, dat vijf jaar geleden aantrad. In het nieuwe regeerakkoord komt het woord innovatie drie keer vaker voor dan in 2012. Het beseft dat er verandering en vernieuwing nodig is, begint zichtbaar door te dringen.

Output versus input

Wat is er gebeurd met het 'Manifest: samen naar een duurzame digitale samenleving', dat door VNO-NCW, CIO Platform Nederland en anderen, voor de verkiezingen is opgesteld en door tientallen partijen is ondertekend?

Wij vroegen om de volgende maatregelen:

- Investeer in de basis: opleidingen en kennisontwikkeling.
- Versnel de digitalisering van vijf maatschappelijke domeinen en de overheid.
- Vergroot het verdienvermogen door voorlopers een extra zet te geven en remmende regels te verwijderen.
- Heb aandacht voor zorgen en oog voor kansen op het gebied van werkgelegenheid, cyberweerbaarheid en privacy.
- Creëer verbinding en leiderschap via een ministerieel digitaal topteam.

Deze maatregelen komen op verschillende plekken terug in het regeerakkoord.

Het kabinet heeft zeker oog voor verbetering en vernieuwing van het onderwijs, met name ook technisch onderwijs. In het lager onderwijs komt bijvoorbeeld 'meer aandacht voor digitale geletterdheid en praktische vaardigheden'. Op het gebied van onderzoek wordt geïnvesteerd in zowel fundamenteel als toegepast onderzoek, beide opend tot jaarlijks 200 miljoen euro structureel, alsook in de onderzoeksinfrastructuur, 100 miljoen euro in twee jaar. Voor het beter aansluiten van onderwijs op de praktijk worden ook stappen aangekondigd. Het kabinet lijkt onze oproep te honoreren.

Ook zien we dat de digitalisering van de domeinen zorg, mobiliteit, onderwijs, energie, steden en van de overheid aandacht krijgt van de regeringspartijen. Deels gebeurt dat uitgebreid en expliciet, bijvoorbeeld waar het gaat om digitalisering bij de overheid. Maar vaak wordt met enkele zinnen of maatregelen volstaan, zoals bij de zorg, in het onderwijs, mobiliteit en energietransitie.

Innovatie bevorderen is een belangrijk thema voor dit kabinet. Aan het versterken van innovatiekracht is zelfs een aparte paragraaf gewijd. Dat geldt ook voor het bieden van ruimte voor ondernemers, bijvoorbeeld om te experimenteren in regelvrije zones. Het kabinet zal zich gaan inzetten voor de ene digitale markt in Europa, om grensbarrières weg te nemen en er komt een investeringsvehikel om kredietverlening te vergemakkelijken. Hiervoor wordt 2,5 miljard euro beschikbaar gesteld. De Autoriteit Consument en Markt gaat een speciaal team oprichten voor toezicht op digitale mededinging. Dat team gaat vooral optreden tegen misbruik van marktmacht door dominante spelers in de interneteconomie. Het is een subtiele verwijzing dat

het kabinet echt wel doorheeft dat bepaalde spelregels in de praktijk aan het veranderen zijn. Ook het derde punt van ons manifest lijkt dus voldoende aandacht te krijgen in het regeerakkoord.

Dan komen we bij het vierde aandachtspunt van het manifest. Het regeerakkoord is vrij stil over privacy. Mogelijk, en waarschijnlijk terecht, wordt ervan uitgegaan dat met de AVG/GDPR al voldoende over dit onderwerp is geregeld. Dat moet nu eerst maar eens worden uitgevoerd. Dat geeft al genoeg hoofdbreken.

Cyberweerbaarheid, of -security, krijgt wel veel aandacht. Hierover zijn dan ook in het afgelopen jaar diverse rapporten verschenen die het belang aantoonde en ook de noodzaak om te investeren. Het nieuwe kabinet kondigt aan structureel 95 miljoen euro te zullen investeren. Dat bedrag komt bovenop de 26 miljoen die in de Miljoenennota 2017 al was aangekondigd. Mede vanwege het structurele karakter van deze bedragen is dit een stap in de goede richting. Helaas wordt dit bedrag verdeeld over ten minste zeven departementen. Diverse expertise- en belangengroepen hebben aangegeven dat sommige onderwerpen te belangrijk zijn om versnipperd aan te pakken. Cybersecurity hoort hierbij en het is dus de vraag wat de feitelijke impact van deze investeringen gaat zijn.

Werkgelegenheid is een 'big issue' in het regeerakkoord. Maar liefst 7,5 pagina's worden hieraan besteed. Veel hiervan gaat over traditionele zaken als vaste versus flexibele banen, het betrekken van mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt en de omvang en houdbaarheid van het sociale vangnet.

Met enige fantasie kun je achter de paragraaf over 'levenlang ontwikkelen' wel iets lezen over de noodzaak voor de werknemers, ondernemers en andere werkenden om zich te blijven bijspijken in het omgaan met nieuwe technologieën en andere gevolgen van de digitale transitie. Maar met zoveel woorden staat het er niet. In het licht van de grote tekorten die bedrijven nu al ondervinden bij het werven van goed gekwalificeerd personeel, vind ik dit een grote tekortkoming van het akkoord.

Tot slot pleit het manifest ervoor om een **ministerieel digitaal topteam** te vormen, dat met doorzettingsmacht de noodzakelijke besluiten gaat nemen om Nederland door de digitale turbulente heen te sturen. Daarover staat in het regeerakkoord helemaal niets.

Conclusie

Het nieuwe kabinet zet de nodige stappen om de awareness ten aanzien van de digitale transitie te verhogen. Zo is er aandacht voor veel van de door ons als belangrijk aangegeven onderwerpen. Het kabinet investeert in innovatie en betreft hierbij zowel de kansen als de risico's van digitalisering. Over het algemeen is het beeld dus positief. Toch ontbreekt er volgens mij nog iets, iets dat essentieel is om Nederland de komende jaren ook de vruchten te laten plukken van digitaal.

Een sense of urgency, die mis ik.

Hoe vaak komt het volgende woord voor?	2017	2012
ICT*	6	3
Informatietechnologie	0	0
IT	0	0
Internet**	3	0
Digitaal	6	2
Digitale	9	0
Digitaliseren (incl. vervoegingen)	9	1
Digitalisering	6	0
Data	6	2
Privacy	3	5
Cyber	4	1
Automatiseren/-ing	0	0
Robot(isering)	1	0
Artificial intelligence	0	0
Kunstmatige intelligentie	0	0
Machine learning	0	0
Innovatie	60	19
Vreemdeling	8	11
Vluchteling	17	2
Zorg	150+	150+
Veilig	82	46

* Zonder 'ict' in woorden als conflict, restricties en jurisdictie.

** Waarvan 1x als 'Internet of Things' en 1x als 'Internetconomie'.